

הגדה לחג העצמאות

אם נרצה אין זו אגדה

מהדורה שלישית, תשע"א

אם נרצה אין זו אגדה

הגדה זו המונחת לפניכם היא הזמנה לחגוג את יום העצמאות עם המשפחה, החברים, הקהילה - ולהוסיף משמעות לחג הכי ישראלי שלנו. הרעיון מאחורי ההגדה, שנולדה בזית - זהות יהודית תרבותית בעמק חפר, הוא יציקת תוכן רעיוני, ערכי, תרבותי וחגיגי ליום העצמאות, חג שאולי מפאת "צעירותו", עוד לא נתגבשה לו מסורת העוברת מדור לדור. אתם מוזמנים "לנצל" את ההתכנסות המשותפת כדי לשיר, לקרוא, לספר ו"לטעום עצמאות" סביב שולחן האוכל, בבית או בחצר, בחוף הים או בשמורת הטבע, לצד המנגל או בלעדיו. זוהי הזמנה להתחבר לארץ ולהתאהב מחדש במדינה המיוחדת שלנו.

ההגדה מבוססת על מגילת העצמאות שנקראה ונחתמה בטקס ההכרזה על הקמת מדינת ישראל ועל הדלקת שבעה אורות במנורת שבעת הקנים - סמל המדינה. בעמודים האחרונים של ההגדה תוכלו למצוא מבחר גדול של קטעי קריאה, שירה ורעיונות לפעולה, מתוכם ניתן ורצוי לבחור ולהתאימם למסגרת בה הארוע מתקיים.

לאה מרמורשטיין-יהודי, כפר הדי"ח | הללויה | תשס"ז

את ההגדה מלווים סימנים אלה לכל אורכה. שימו לב אליהם, הם יעזרו לכם להתמצא, לתכנן ולהערך וגם יציעו מקומות בהם תוכלו לשתף, להרחיב ולהוסיף.

מקרא:

שירים מושרים ומנוגנים

הצעות להפעלה

הדלקת נר-אור

בהובלת העורך

כל שאר הקטעים הם קטעי הקריאה

בעמ' 38-39 תמצאו הצעות לשימוש בהגדה ורעיונות לעורך הערב.

הבדלה

בין יום הזיכרון ליום העצמאות

אסא כשר

למדינת-ישראל ארבעה סמלים. כולם יקרים לליבי, כמות שהם, ולא ארצה לראות שינוי קל שבקלים באף אחד מהם. אדרבה, ארצה לראות כל ילד וילדה שלנו מבינים אותם היטב ומכבדים אותם כראוי. דגל מגן דוד כחול-לבן, המנון "התקווה" וסמל המנורה עם עלי הזית. ועוד אחד: הצירוף של יום הזיכרון ויום העצמאות, בזה אחר זה.

הצירוף הזה מיוחד במינו, גם בהשוואה לסמלים האחרים, גם בהשוואה למנהגי העמים.

בעיניי הוא יותר עמוק ומוצלח מן הסמלים האחרים. אני יכול לתאר לעצמי שלמדינת-ישראל היה דגל אחר. הרי היה מי שחשב על דגל שבעה כוכבים זהובים. אני יכול לתאר לעצמי המנון אחר. הלא ראיתי נוסח אחר של "התקווה" וראיתי שירים אחרים שרצו להיות המנון. ואני יכול לתאר לעצמי סמל אחר, לא מנורה. אבל אני לא יכול לתאר לעצמי שום שיבוץ אחר של יום הזיכרון בלוח השנה הישראלי שיהיה טוב יותר, חכם יותר, מרגש יותר, מאשר ביום ד' באייר, צמוד ליום העצמאות. הצירוף המיוחד הזה מבטא, ראשית, את החובה לזכור, להכיר ולהוקיר את הנופלים, גם בתוך השמחה על העצמאות הלאומית של העם היהודי, במדינתו.

שנית, את החובה להבין את ההקשר ההיסטורי של הנפילה, במסגרת הפעלת הכוח ובניין הכוח של הזרוע הצבאית של המדינה. ושלישית, שאין להפריד בין השניים.

סמיכותם של יום הזיכרון ויום העצמאות באה לומר לנו שראוי להיכנס ליום העצמאות מתוך יום הזיכרון, ראוי להיכנס אל השמחה גם מתוך נימה של עצבות, וגם ראוי להתרפק על דמויותיהם של הנופלים, בתוגה, בשברון לב, עם נימה של תחושת עצמאות, שהיא נימה של תודעת אחריות. לפעמים מספרים לנו אנשים שקשה להם לעבור מיום הזיכרון אל יום העצמאות. זו עדות הנעוצה באי-הבנה. הצירוף של יום הזיכרון ויום העצמאות אינו צירוף של יום שכולו אך ורק תוגה עם יום שכולו אך ורק שמחה. במעבר מיום הזיכרון ליום העצמאות, אדם כמו מעביר את שיווי המשקל שלו "מרגל לרגל", מן הרגל העומדת על היגון, אל הרגל העומדת על האחריות. ובשני הימים, רגל אחת עומדת פה ורגל אחת עומדת שם.

הרעות

מילים: חיים גורי | לחן: סשה ארגוב

על הנגב יורד ליל הסתיו
ומצית כוכבים חרש חרש
עת הרוח עובר על הסף
עננים מהלכים על הדרך.

כבר שנה לא הרגשנו כמעט
איך עברו הזמנים בשדותינו
כבר שנה ונותרנו מעט
מה רבים שאינם כבר בינינו.

אך נזכור את כולם
את יפי הבלורית והתואר
כי רעות שכזאת לעולם
לא תיתן את ליבנו לשכוח
אהבה מקודשת בדם
את תשובי בינינו לפרוח. (...)

הרעות נשאנוך בלי מילים
אפורה עקשנית ושותקת
מלילות האימה הגדולים
את נותרת בהירה ודולקת.

הרעות כנערייך כולם
שוב בשמך נחייך ונלכה
כי רעים שנפלו על חרבם
את חייך הותירו לזכר.

מעין מבוא

אסא כשר

"אנחנו נוהגים לומר על מדינת ישראל שהוקמה ביום ה' באייר תש"ח. כך, השם המדויק של "מגילת העצמאות" הוא "הכרזה על הקמת מדינת ישראל". באותו יום הוקמה מדינת ישראל כישות מדינית ומשפטית, אולם תהליך ההקמה של המדינה, במלוא המובן של הביטוי ההיסטורי הזה, החל באותו יום ולא תם עד עצם היום הזה. עוד לא סיימנו להקים את המדינה. לא סיימנו להוציא את העם היהודי מן הגלות, לא סיימנו להוציא את הגלות מן העם היהודי, לא סיימנו את כינון היחסים הפנימיים של המדינה, בכלל זה זהותה וחוקתה, לא סיימנו את כינון היחסים החיצוניים של המדינה, בפרט בינינו לבין העם השכן. ומכיוון שכך, עדיין כל אחד מאתנו יכול לקחת חלק בתהליך ההיסטורי של הקמת המדינה. עדיין יכול כל אחד מאתנו לשאת באחריות לחלק מן התהליך המפעים הזה. גם את זה יכול חג העצמאות להביע, בטקס ובטקסט."

ברוח זו נכתבה והוכנה הגדת העצמאות החדשה שבידנו

קידוש - ברכת היום

"ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למצאי מים: וישוב שם רעבים ויכוננו עיר מושב: ויזרעו שדות וישעו כרמים ויעשו פרי תבואה: תהלים קו
 ובערב שבת בין השמשות ה' באייר תש"ח, קמו ראשי עמנו וגם נצבו וקראו לעצמאות עמם ולשחרור מולדתם וכווננו את מדינת ישראל צמיחת גאולתינו מגלות ורדיפות. אז נמלא שחוק פינו ולשוננו רינה, היינו שמחים.
 ונודה על הארץ הטובה אשר בחר לנו באהבה, בה הקמנו את מדינתנו ככלל העמים. שהיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה,
 ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן.
 לחיים!

השמעה של הקלטת הכרזת המדינה על ידי דוד בן גוריון.

ב ארץ-ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל-אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי. לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית. מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחו במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגינים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקידמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית. בשנת תרנ"ז (1897) נתכנס הקונגרס הציוני לקול קריאתו של

פתיחה

"כי יהוה אלהיך מביאך אל-ארץ טובה: ארץ נחלי מים--עֵינַת ותהמת יצאים בבקעה ובהר. ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון; ארץ-זית שמן ודבש. ארץ אשר לא במסכנת תאכל-בה לחם--לא-תחסר כל בה; ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצב נחשת:" דברים ה'

שיר בבקר בבקר

מילים: אמיר גלבע

לחן: גידי קורן ושלמה ארצי

פתאם קם אדם בבקר ומרגיש כי הוא עם ומתחיל ללכת

ולכל הנפגש בדרך קורא הוא שלום.

דגנים עולים מול פניו מבין חריצי המדרכת

וניחוחות לראשו מדיפים עצי אודרכת.

השקלים רוססים והרים רבוא קרנים - הם יולידו חפת-שמש לכלולותיו.

והוא צוחק גבורת דורות מן ההרים

ונכלמות משתחוות המלחמות אפים

להוד אלה שנים מפכות במסתרים.

אלף שנים צעירות לפניו -

כפלא צונן.

כשיר רועים.

כענף.

פתאם קם אדם בבקר ומרגיש כי הוא עם ומתחיל ללכת

ורואה פי חזר האביב כמו הוריק שוב אילן מן השלכת.

שיר ארץ

מילים: נתן יונתן

לחן: סשה ארגוב

ארץ שיושביה היא אוכלת

וזבת חלב ודבש ותכלת

לפעמים גם היא עצמה גוזלת

את כבשת הרש.

ארץ שמתקו לה רגביה

ומלוחים כבכי כל חופיה

שנתנו לה אוהביה

כל אשר יכלו לתת.

שב החצב לבן לפרוח

שם בדרך יחידי

והיסמין ישיב ניוח

שדות הזמן שלה האבודים

כל אביב שבים לה סבינויה

לכסות את כל קמטי פניה

רוח קיץ עצב אבניה

ילטף באור.

שב הסתיו עם כובד ענניה

לעטוף אפור את כל גניה

והחורף את שמורות עיניה

הבוכות יסגור.

שב החצב לבן לפרוח...

בחולדה, במלחמת העצמאות, קבוצת הכשרה מציעה להפוך את יום העצמאות לראש השנה.

באדיבות ארכיון יד טבנקין סמינר אפעל מתוך: בשנה הבאה, שנות טובות מן הקיבוץ, בעריכת מוקי צור ויובל דניאלי

אור ראשון קשר בין עם ישראל וארץ ישראל

דברים מתוך אלטנוילנד

בנימין זאב הרצל (1860 - 1904)
 "הרעיון - רעיון ישן הוא. הלא הוא:
 תקומת מדינת היהודים ארץ ישראל
 היא ארץ אבותינו אשר לא נשכחה
 לעולם. לזכרה יחד לב עמנו ולשמעה
 יבואו רבים. כל איש מכם נושא
 עמו מעט מארץ הבחירה. על-כן
 האמן אאמין, כי יקום דור יהודים
 חדש ונפלא מן הארץ. המכבים יקומו
 לתחייה. אני חוזר על דברי הראשון:
 היהודים אשר ירצו, ישיגו את מדינתם.
 הגיעה השעה כי נהיה חופשיים על
 אדמתנו.

אם תרצו אין זו אגדה... ואם לא
 תרצו - כל אשר סיפרתי לכם אגדה
 הוא ואגדה יוסיף להיות".
 "אלטנוילנד" (ארץ ישנה חדשה)

הנה ימים באים

"הנה ימים באים נאם-יהנה
 ונגש חורש בקצר ודרך ענבים
 במשך הזרע והטיפו ההרים
 עסיס וכל-הגבעות תתמוגגנה:
 ושבתי את-שבות עמי ישראל
 ובנו ערים נשמות וישבו ונטעו
 כרמים ושתו את-ייןם ועשו גנות
 ואכלו את-פריהם: ונטעתים
 על-אדמתם ולא ינתשו עוד מעל
 אדמתם אשר נתתי להם אמר
 יהוה אלהיך:"

עמוס ט'

ליכי במזרח

רבי יהודה הלוי (1080 - 1141)
 לבי במזרח ואנכי בסוף מערב
 איך אטעמה את אשר אכל ואיך יערב?
 איכה אשלם נדרי ואסרי, בעוד
 ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב?
 יקל בעיני עזב כל-טוב ספרד,
 כמו יקר בעיני ראות עפרות דביר נחרב!

בארץ-ישראל קם העם היהודי,
 בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית
 והמדינית, בה חי חיי קוממיות
 ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות
 לאומיים וכלל-אנושיים והודיש
 לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי.
**לאחר שהוגלה העם מארצו
 בכוח הזרוע שמר לה אמונים
 בכל ארצות פזוריו, ולא חדל
 מתפילה ומתקוה לשוב לארצו
 ולחדש בתוכה את חירותו
 המדינית.**

**מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה
 חתרו היהודים בכל דור לשוב
 ולהאחו במולדתם העתיקה;
 ובדורות האחרונים שבו לארצם
 בהמונים, וחלוצים, מעפילים
 ומגינים הפריחו נשמות, החיו שפתם
 העברית, בנו כפרים וערים, והקימו
 ישוב גדל והולך השליט על משקו
 ותרבותו, שוחר שלום ומגן על
 עצמו, מביא ברכת הקידמה לכל
 תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות
 ממלכתית.**

בשנת תרנ"ז (1897) נתכנס
 הקונגרס הציוני לקול קריאתו של
 הוגה חזון המדינה היהודית תיאודור
 הרצל והכריז על זכות העם היהודי

ביום העצמאות למדינת ישראל, אנו מדליקים אור זה לחיזוק הקשר בין עם ישראל, ארץ ישראל והרעיון הציוני. כנאמר במגילת העצמאות: "בארץ ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית. בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי"

אם אשכחך | ציון תמתי

מילים: מנחם מנדל דוליזצקי

לחן מזרח-אירופי

ציון תמתי, ציון חמדתי

לך נפשי מרחוק הומיה.

תשכח ימיני אם אשכחך, יפתי,

עד תאטר בור קברי עלי פיה.

לא אשכחך ציון תמתי,

את כל עוד אחי תוחלתי ושברי

ועת הכל אשכחה, את שארית נשמותי

וציון, את ציון, תהי עלי קברי.

החלומות הגדולים

הרב אברהם יצחק הכהן קוק הרא"ה

(תרכ"ה 1865 - תרצ"ה 1935)

החלומות הגדולים

יסוד העולם הם.

המדרגות שונות הן.

חולמים הנביאים -

בחלום אדבר בו.

חולמים הם המשוררים

בהקיץ,

חולמים בעלי המחשבה הגדולים

לתיקון העולם.

חולמים אנו כולנו

בשוב ד' את שיבת ציון.

אורות הקודש

ודיעה ראשונה בשדות הוואדי, מעברות, 1933, מתוך "הגדת עמק חפר"

אור שני התיישבות והגשמה

שכחי ירושלים

תהלים קמ"ז | לחן: אביהו מדינה
שכחי ירושלים את-יְהוָה; הַלְלִי אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן.
כִּי-חֲזַק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ, בְּרִךְ בְּנֵיךָ בְּקִרְבְּךָ.

שורו הביטו וראו

מילים ולחן: זלמן חן
שורו, הביטו וראו
מה גדול היום הזה,
היום הזה!
אש יוקרת בחזה
והמחרשה
שוב פולחת בשדה.
והמחרשה,
שורו המחרשה,
שוב פולחת בשדה.

מנוחת קפה בשדות מושב אלישיב, 1936
מתוך "הגדת עמק חפר"

פרוח תכרח

יששום מדבר וצִיָּה
ותגל עֲרֵבָה
ותפּרַח פּחַבְצֵלַת
פּרַח תפּרַח ותגל
אף גִּילַת וְרֶנֶן
כְּבוֹד הַלְבָּנוֹן
נַתַּן-לָהּ
הַר הַפְּרָמֶל וְהַשְּׂרוֹן"
ישעיהו לה

בארץ-ישראל קם העם היהודי,
בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית
והמדינית, בה חי חיי קוממיות
ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות
לאומיים וכלל-אנושיים והודיש
לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי.
לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח
הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות
פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקוה
לשוב לארצו ולחדש בתוכה את
חירותו המדינית.

מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה
חתרו היהודים בכל דור לשוב
ולהאזו במולדתם העתיקה;

**ובדרות האחרונים שבו לארצם
בהמונים, וחלוצים, מעפילים
ומגינים הפריחו נשמות, החיו
שפתם העברית, בנו כפרים
וערים, והקימו ישוב גדל והולך
השליט על משקו ותרבותו,
שוחר שלום ומגן על עצמו,
מביא ברכת הקידמה לכל
תושבי הארץ ונושא נפשו
לעצמאות ממלכתית.**

בשנת תרנ"ז (1897) נתכנס
הקונגרס הציוני לקול קריאתו של
הוגה חזון המדינה היהודית תיאודור
הרצל והכריז על זכות העם היהודי

ביום העצמאות למדינת ישראל, אנו מדליקים אור זה לכבוד ההתיישבות היהודית בארץ; החלוציות, ההתיישבות העובדת וההתיישבות בכלל, כנאמר במגילת העצמאות: "...וחלוצים, מעפילים ומגינים הפריחו נשמות... בנו כפרים וערים, הקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו".

עמל

אברהם שלונסקי (1900 - 1973)

הלבישיני, אמא כשרה, כתנת-פסים לתפארת

ועם שחרית הוביליני אלי עמל.

עוטפה ארצי אור כשקית.

בתיים נצבו כשטופות.

וכרצועות-תפלין גולשים כבישים,

סללו כפים.

תפלת-שחרית כה תתפלל

קרנה נאה אלי בוראה.

ובבוראים

בנד אברהם,

פיטן סולל בישראל.

ובערב בין השמשות ישוב אבא מסבלותיו

וכתפלה ילחש נחת:

הבן יקיר לי אברהם,

עור וגידים ועצמות,

הלליה.

הלבישיני, אמא כשרה, כתנת-פסים לתפארת

ועם שחרית הוביליני

אלי עמל.

"בונה מגדלים" משנת 1949 - שרגא וויל | קבוץ העוגן

סיפורי התיישבות

...”החברים צלחו את הביצות ובדקו הגבעות. שבע שעות נמשך הסיור ובעיני רוחם חזו המסיירים לא ביצה ולא שממה, כי אם מרחביה ברוכה: לא גבעות שוממות אלא גני מטע, לא אגמים אלא מעיינות מים מפריחים ישובים בשביל אלפי גאולי ישראל... להט היצירה הכריע: להיאחו בעמק זה.”
ח. חרובי, כפר ויתקין | מתוך ”הגדת עמק חפר”

”...והנה בימים אלה גדל שטחנו הקרקעי מפינה אחרת, מצד מזרחו ... עוד לא זרה לנו האדמה, אולם מדי נעבוד בה, נשביח אותה, נקצור יבולה - היא תהפך גם בהכרתנו לחלק מנופנו המוכר, השייך לנו. החורש, הקוצר והמטייל לו לתומו ירגיש תחת צעדיו אותו בטחון והרגשת מולדת כפוסע על אדמתנו בשטח הישן”
אליהו פורת, עין החורש 1941 | מתוך ”הגדת עמק חפר”

סיפור אישי

זכרונות התיישבות - אישיים, משפחתיים, יישוביים

סיחה וסיפורים אישיים בנושא התיישבות והגשמה מקרב המשתתפים

טלי שביט, כפר ויתקין | בית הראשונים, מתוך הסדרה "זכרונות" | 2010

שעור מולדת 🎵

מילים: עלי מוהר | לחן: אפרים שמיר

אז בבית הספר
על הקיר תמונה
והאיכר חורש בה
את האדמה
וברקע, הברושים
שמי שרב חיוורים
האיכר יצמיח לנו לחם
שנהיה גדולים.
והמורה אומרת:
"עוד מעט כבר סתיו".

בשיעור מולדת
היא מראה חצב.

היורה יבוא עכשיו
שפע טיפותיו
כילון שקוף
על פני העמק
הפורש שדותיו.

כך זה היה, פשטות רכה
זה הצטייר בילדותנו
שהיתה יפה.

יש כורמים ויש יוגבים
ארץ של רועים -
כך זה הצטייר בילדותנו
שהיתה יפה.

וכך בדמיוננו
התרבו פלאות
הפטישים ניגנו
מחרשות רנות

יעקב גוטרמן, קבוץ העוגן | יש לי חלום | איור לספר ילדים

ניצנים (פה בארץ חמדת אבות) 🎵

מילים: ישראל דושמן | לחן: הרמן צבי ארליך

פה בארץ חמדת אבות תתגשמה כל התקוות,
פה נחיה ופה נצור, חיי חופש חיי דרור,
פה תהא השכינה שזרה, פה תפרח גם שפת התורה.

נירו ניר, ניר, ניר, שירו שיר, שיר, שיר,
גילו גיל, גיל, גיל, כבד הנצו נצנים.

נירו ניר, ניר, ניר, שירו שיר, שיר, שיר,
גילו גיל, גיל, גיל, עוד יבואו זרעונים.

בין האורות בדרך אל האור

בבול יסדתי את מדינת היהודים

בנימין זאב הרצל

אם אסכם את הקונגרס במלה אחת -

שעלי להיזהר מבטאה בקהל -

הרי זאת היא:

בבול יסדתי את מדינת היהודים.

אולי בעוד חמש שנים,

לכל היותר בעוד חמישים שנה יכירו בה הכל.

בבול יצרתי אותו הדבר המופשט,

שהוא למעלה מבינת הרוב.

במסתרם, באמצעים היותר זעירים, הילכתי על

העם בהדרגה מצב נפש של מדינה ונטעתי בליבם

את הרגש,

שהם הם האספה הלאומית.

ריקודים עם הכרזת המדינה, תש"ח

זו זכותו הטבעית של העם היהודי להיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית.

לפיכך נתכנסנו, אנו חברי מועצת העם, נציגי הישוב העברי והתנועה הציונית, ביום סיום המנדט הבריטי על ארץ-ישראל, ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד החלטת עצרת האומות המאוחדות אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל.

אנו קובעים שהחל מרגע סיום המנדט, הלילה, אור ליום שבת ו' אייר תש"ח, 15 במאי 1948, ועד להקמת השלטונות הנבחרים והסדירים של המדינה בהתאם לחוקה שתקבע על-ידי האספה המכוננת הנבחרת לא יאוחר מ-1 באוקטובר 1948 - תפעל מועצת העם כמועצת מדינה זמנית, ומוסד הביצוע שלה, מנהלת-העם, יהווה את הממשלה הזמנית של המדינה היהודית, אשר תיקרא בשם ישראל.

להעפיל לארץ-ישראל, על אף כל קושי, מניעה וסכנה, ולא פסקו לתבוע את זכותם לחיי כבוד, חירות ועמל-ישרים במולדת עמם. במלחמת העולם השניה תרם הישוב העברי בארץ את מלוא-חלקו למאבק האומות השוחרות חירות ושלוש נגד כוחות הרשע הנאצי, ובדם חייליו ובמאמצו המלחמתי קנה לו את הזכות להמנות עם העמים מייסדי ברית האומות המאוחדות.

ב-29 בנובמבר 1947
קיבלה עצרת האומות המאוחדות החלטה המחייבת הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל; העצרת תבעה מאת תושבי ארץ-ישראל לאחוז בעצמם בכל הצעדים הנדרשים מצדם הם לביצוע ההחלטה.

הכרה זו של האומות המאוחדות בזכות העם היהודי להקים את מדינתו אינה ניתנת להפקעה.

בשנת תרנ"ז (1897)
נתכנס הקונגרס הציוני לקול קריאתו של הוגה חזון המדינה היהודית תיאודור הרצל והכריז על זכות העם היהודי לתקומה לאומית בארצו.

זכות זו הוכרה בהצהרת בלפור מיום ב' בנובמבר 1917 ואושרה במנדט מטעם חבר הלאומים, אשר נתן במיוחד תוקף בין-לאומי לקשר ההיסטורי שבין העם היהודי לבין ארץ-ישראל ולזכות העם היהודי להקים מחדש את ביתו הלאומי. השואה שנתחוללה על עם ישראל בזמן האחרון, בה הוכרעו לטבח מיליונים יהודים באירופה, הוכיחה מחדש בעליל את ההכרח בפתרון בעית העם היהודי מחוסר המולדת והעצמאות על-ידי חידוש המדינה היהודית בארץ-ישראל, אשר תפתח לרווחה את שערי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אומה שוות-זכויות בתוך משפחת העמים. שארית הפליטה שניצלה מהטבח הנאצי האיום באירופה ויהודי ארצות אחרות לא חדלו

בדרך אל האור

מילים: חיים חפר | לחן: קובי אושרת

באמונה שבליבי, באהבה ללא גבולות,
בצדק אשר בקרבי ובתקוות הכי גדולות
ובמוסר שבנפשי הרם מכל העלילות -
ביום אני נשבע.
גם אם ארוך מסע הפרך
ואם רבים כושלים אחור,
ביחד נמשיך ללכת
בדרך אל האור. (...)

בכ"ט בנובמבר

עמוס עוז

אחרי חצות, לקראת סוף ההצבעה, התעוררתי... כל ההמון הגדול הזה כמו התאבן שם בדומיית לילה מפחידה... כאילו מתו כולם בעמידה. לא דיבור לא שיעול לא מדרך נעל. יתוש לא זמזם שם. רק קולו העמוק, המחוספס של הקריין האמריקאי בקע מן הרדיו שהופעל במלוא עוצמתו והרטיט את אוויר הלילה, או אולי היה זה קולו של אוסוולדו אַרְנֵיָה מברזיל, נשיא העצרת. בזו אחר זו קרא בשמותיהן של המדינות האחרונות ברשימה, על-פי האלף-בית האנגלי, ומיד חזר והרעים אל תוך המיקרופון שלו את תשובות נציגיהן. יונייטד קינגדום: אבסטיינס. יוניון אופ סובייט סושיאליסט ריפבליקס: יס. יונייטד סטייטס: יס. אורוגואי: כן. ונצואלה: כן. תימן: נגד. יוגוסלביה: נמנעת.

בכך השתתק הקול בבת אחת. ופתאום דומיית עולמות אחרים ירדה והקפאיה את כל החיזיון, דממה מבועתת, אסונית, דממת המוני אדם עצורי נשימה שכמוה לא שמעתי אף פעם בימי חיי, לא לפני הלילה ההוא ולא אחריו. עד ששב הקול העב, הצרוד קצת, להרעיד את האוויר דרך הרדיו ולסכם במין יבושת מחוספסת אך הרת עליצות: שלושים ושלושה בעד. שלושה-עשר נגד. עשרה נמנעים ומדינה אחת נעדרת מן ההצבעה. ההצעה מתקבלת.

ובכך נבלע קולו בשאגה שבקעה מתוך הרדיו, גאתה וגלשה מן היציעים המשתוללים מחדרוה באולם שבלייק סאקסס, וכעבור עוד שתיים-שלוש שניות של תדהמה, של שפתיים מפושקות כמו צמאות ושל עיניים קרועות לרווחה, השתאג בבת אחת גם הרחוב הנידח שלנו.
מתוך "סיפור על אהבה וחושך", 2002

"הַבֵּט נָא הַשָּׁמַיְמָה

וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים

אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אֹתָם

כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ:"

לאה מרמורשטיין-ירחי, כפר הרא"ה | כוכבים | תש"ע

אור שלישי עלייה וקליטה

פיגומים

ארז ביטון
 על סף חצי בית
 בארץ ישראל
 עמד אבי
 מצביע לצדדים
 ואומר:
 בהריסות האלה
 נבנה פעם מטבח
 לבשל בו זנב לונתן
 ושור הפר,
 ובהריסות האלה
 נקים פנת תפלה
 למצא מקום
 למקדש מעט.
 אבי נשאר בסף
 ואני כל ימי
 מצביב פגומים
 אל לב השמים.

הנה ימים באים

"הדבר אשר היה אל-ירמיהו מאת
 יהוה לאמר: כה-אמר יהוה אלהי
 ישראל לאמר כתב-לך את כל-
 הדברים אשר-דברתי אליך אל-
 ספר: כי הנה ימים באים נאם-יהוה
 ושבתי את-שבות עמי ישראל ויהודה
 אמר יהוה והשבתיים אל-הארץ
 אשר-נתתי לאבותם וירשוה:"
 ירמיהו ל'

מעולי תורכיה ליד אהלי המגורים, בורגתא, 1950

ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית
 ועל יסוד החלטת עצרת האומות
 המאוחדות אנו מכריזים בזאת על
 הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל,
 היא מדינת ישראל.

אנו קובעים שהחל מרגע סיום
 המנדט, הלילה, אור ליום שבת
 ו' אייר תש"ח, 15 במאי 1948,
 ועד להקמת השלטונות הנבחרים
 והסדירים של המדינה בהתאם לחוקה
 שתיקבע על-ידי האספה המכוננת
 הנבחרת לא יאוחר מ-1 באוקטובר
 1948 - תפעל מועצת העם כמועצת
 מדינה זמנית, ומוסד הביצוע שלה,
 מנהלת-העם, יהווה את הממשלה
 הזמנית של המדינה היהודית, אשר
 תיקרא בשם ישראל.

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות;

תשקוד על פיתוח הארץ לטובת
 כל תושביה; תהא מושתתה על
 יסודות החירות, הצדק והשלום
 לאור חזונם של נביאי ישראל;
 תקיים שויון זכויות חברתי ומדיני
 גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת,
 גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון,
 לשון, חינוך ותרבות; תשמור על
 המקומות הקדושים של כל הדתות;

ביום העצמאות למדינת ישראל, אנו מדליקים אור זה לכבוד העליות לארץ, המעפילים והעולים שבאו בכל הדורות ובמיוחד בשיבת ישראל השלישית לארצו ולכבוד כל המטים שכם לקליטת העלייה. כנאמר במגילת העצמאות: "חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהיאחז במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים... מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות".

סיפור אישי

יעקב גוטרמן

"...חלום זה גרעינו נזרע עוד בימיה החשוכים של המלחמה, כאשר חשתי על בשרי את מכוות האש הקשה של האנטישמיות הפולנית, זו האנטישמיות שניצוצותיה ניתזו כלפי גם בשנים שלאחר המלחמה. נסיון חיי המיוסרים כילד מלחמה לימד אותי, כי אין לו לעמנו אלא דרך אחת והיא להתקבץ בארצו, כדי לבנות ולהבנות בה, מולדת לכל פליטי התווה, ארץ שהוא יעצב על פי חלומותיו.... בעיצומו של קיץ לווהט בשנת 1950, לאחר שנטלטלנו בספינת מסע רעועה וחורקנית, עמוסה עולים עד לעייפה, ששמה "גלילה", דרכו רגלינו בנמל חיפה..."

בתוך "עלים מן האש" - ספרו של אביו, שמחה גוטרמן שנספה בשואה

סיפורי עלייה

סיפור אישי או משפחתי

סיפורים ומסמכים המתעדים עלייה וקליטה מקרב המשתתפים

על אם הדרך

מילים: נתן אלתרמן | לחן: נעמי שמר

על אם הדרך עץ עמד.	על אם הדרך עץ עמד.
עמד נופל אפיים.	עמד נופל אפיים.
נום, נומה, בן. הלילה רד.	נום, נומה, בן. הלילה רד.
ליל סער על המים.	ליל סער על המים.
הס, ילד. הספינה על צד	הס, ילד. הספינה על צד
נוטה מזעף רוח.	נוטה מזעף רוח.
על אם הדרך עץ עמד,	על אם הדרך עץ עמד,
אין ציץ ואין תפוח.	אין ציץ ואין תפוח.
אל זה העץ אי פעם, בן,	אל זה העץ אי פעם, בן,
אבי אמך הגיע.	אבי אמך הגיע.
וצל ערבית בעץ קינן	וצל ערבית בעץ קינן
ובר הוא לא הניע	ובר הוא לא הניע
כבש בו ראש אבי אמך,	כבש בו ראש אבי אמך,
פניו לירושלים.	פניו לירושלים.
נשא בבכי תפילת מנחה,	נשא בבכי תפילת מנחה,
עם אלוהיו בשניים	עם אלוהיו בשניים
אל זה העץ אביך, בן,	אל זה העץ אביך, בן,
נקשר, עקוד בחבל.	נקשר, עקוד בחבל.
ברזל ושוט הכוהו, בן,	ברזל ושוט הכוהו, בן,
וחם תימר ההבל.	וחם תימר ההבל.
וכשהיה כאש ארום	וכשהיה כאש ארום
השוט החד מחרב,	השוט החד מחרב,
צנח אביך ארצה דום,	צנח אביך ארצה דום,
לעת מנחה, עם ערב.	לעת מנחה, עם ערב.
צנח ממזבחו לאט,	צנח ממזבחו לאט,
פניו לירושלים.	פניו לירושלים.
הס, ילד. הספינה על צד	הס, ילד. הספינה על צד
כורעה, נושקת מים.	כורעה, נושקת מים.
כורעת הספינה על צד,	כורעת הספינה על צד,
עולה שלופת ציפורן!	עולה שלופת ציפורן!
על אם הדרך עץ נכרת,	על אם הדרך עץ נכרת,
נכרת ויהי לתורן...	נכרת ויהי לתורן...
הס, ילד. שער התהילה	הס, ילד. שער התהילה
לתורן יפתח.	לתורן יפתח.
הוא גם היום עמוד תפילה,	הוא גם היום עמוד תפילה,
הוא גם היום מזבח.	הוא גם היום מזבח.
על אם הדרך עץ עמד	על אם הדרך עץ עמד
ולא יפול אפיים.	ולא יפול אפיים.
נום, ילד. הספינה על צד	נום, ילד. הספינה על צד
חותרה, בוקעת מים.	חותרה, בוקעת מים.

צל ומי באר

מילים: יורם טהרלב | לחן: לוי שער
 במדרון מעל הוואדי, עץ השקדייה פורח
 באוויר ניחוח הדסים
 זה הזמן לפני הקיץ, שעריו הלב פותח
 ותמיד ברוכים הנכנסים.
 בימים אשר כאלה, מחכים עד בוא הליל
 מחכים לצעדים קרבים
 לא סוגרים את הברית
 לא עוצמים את העיניים
 בימים כאלה מקשיבים.
 מי שרעב ימצא אצלנו פת של לחם
 מי שעייף ימצא פה צל ומי באר
 מי שסוכתו נופלת חרש יכנס בדלת
 חרש יכנס ועד עולם יוכל להישאר.
 מי שרעב... ותמיד יוכל להישאר.
 זה הבית שבנינו, זה האורן שנטענו
 זה השביל וזוהי הבאר
 מי שבא לפה אחינו, מי שבא יסב איתנו
 והשער שוב לא יסגר.

המסע לארץ ישראל

מילים: חיים אידיסיס | לחן: שלמה גרוניך
 הירח משגיח מעל,
 על גבי שק האוכל הדל,
 המדבר מתחתי, אין סופו לפני
 ואמי מבטיחה לאחי הקטנים:
 עוד מעט, עוד קצת,
 להרים רגלים,
 מאמץ אחרון
 לפני ירושלים.
 אור ירח החזק מעמד,
 שק האוכל שלנו אבד,
 המדבר לא נגמר, יללות של תנים
 ואמי מרגיעה את אחי הקטנים.
 עוד מעט, עוד קצת,
 בקרוב נגאל,
 לא נפסיק ללכת
 לארץ ישראל.
 ובליה תקפו שורדים,
 בסכין גם בחרב חדה,
 במדבר דם אמי, הירח עדי
 ואני מבטיחה לאחי הקטנים:
 עוד מעט, עוד קצת,
 יתגשם החלום,
 עוד מעט נגיע
 לארץ ישראל.
 בירח דמותה של אמי,
 מביטה בי, אמא על תיעלמי,
 לו הייתה לצידי
 היא הייתה יכולה
 לשכנע אותם שאני יהודי.
 עוד מעט, עוד קצת,
 להרים רגלים,
 מאמץ אחרון
 לפני ירושלים.

רקמה אתיופית
 ביתא ישראל

אילנה אביב, פרדס חנה | שם There | 2008

שיר השיירה 🎵

מילים: עלי מוהר | לחן: עממי יווני

בלשונות רבות מספור דיברנו
וזה את זה כמעט בכלל שלא הכרנו
ומקומות רבים מאוד עזבנו
ורק מקום אחד רצינו ואהבנו
ומקומות רבים מאוד עזבנו
ואל הארץ, אל הארץ באנו.

ונמשכת שיירה

מן המאה שעברה

רחוקים כבר היוצאים

איכרים וחלוצים

שעמלו עבדו בפרך

בלי לראות את סוף הדרך

ועכשיו עוברים אנחנו

לא שקטנו ולא נחנו

לא ימשיכו בלעדינו

זוהי הרפתקת חיינו.

מגטאות ומחנות הגחנו

אל הביצות ואל הישימון הלכנו

מקצות ערב, מרוסיה ופולניה

הדלקנו אור גם בדימונה גם בדגניה.

ומכל הגלויות
ועם כל הבעיות
עם נוצר וארץ קמה
ושפה אשר נרדמה
שוב התחילה מתעוררת
ומדברת ומדברת
מסביב יהום הסער
רב הקושי והצער
אבל יש על מה לשמוח
יש עוד אמץ, יש עוד כח.
איך ישראל צומחת מסביבנו
היא חזקה יותר מכל חסרונותינו
וגם הנגב עוד יהיה פורח
ועוד נדאג שהזקן יהיה שמח.

ומכל הגלויות

ועם כל הבעיות

מסביב יהום הסער

רב הקושי והצער

אבל יש על מה לשמוח

יש עוד אומץ, יש עוד כח.

ונמשכת שיירה...

אור רביעי צדק, צדק חברתי ודמוקרטיה

לא תעשו עוול במשפט

"ויבקרצרכם את-קציר ארצכם לא תכלה פאת שדה לקצר ולקט קצירך לא תלקט: וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני ה' אלהיכם: לא תגנבו ולא-תכחשו ולא-תשקרו איש בעמיתו: ולא-תשבעו בשמי לשקר וחללת את-שם אלהיך אני ה': לא-תעשק את-רעה ולא תגזל לא-תלין פעלת שכיר אתך עד-בקר: לא-תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מאלהיך אני ה': לא-תעשו עול במשפט לא-תשא פני-דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך: לא-תלך רכיל בעמיתך לא תעמד על-דם רעה אני ה': לא-תשנא את-אחיק בלבבך הוכח תוכיח את-עמיתך ולא-תשא עליו חטא: לא-תקם ולא-תטר את-בני עמך ואהבת לרעה כמוך אני ה': ויקרא יט

ואהבת לרעך

דוד בן גוריון (1886 - 1973)

ההיסטוריה עשקה את עם ישראל מהרבה דברים: לא ירשנו ארץ גדולה ורחבה, לא היינו עם רב-מספר. לא ניתנה לנו עוצמה מדינית... אולם דבר אחד העניקה לנו ההיסטוריה מראשית היותנו - כוח מוסרי גדול שאולי אין דוגמתו בתולדות עמים אחרים... "ואהבת לרעה כמוך". בשלוש מילים אלו נתגבשה התורה האנושית הנצחית של היהדות... לא לקפח, לא לגזול, לא לעשוק, לא לפגוע - התורה היהודית לא הסתפקה באלה. לא די בהימנעות מפגיעה בזכויות הזולת, יחסי אדם צריכים להיות בנויים על שותפות גורל, על עזרה הדדית... על אהבת הבריות... "ואהבת לרעה כמוך"... רק בצו זה ימצא המפתח לחוקי ישראל ומשפטיה. מתוך "מהפכת הרוח" (באריבות החברה להפצת משנתו של בן גוריון, ת"א).

אדם נברא יחידי

רמב"ם (1138 - 1204)

לפיכך נברא אדם יחידי בעולם ללמד שכל המאבד נפש אחת מן העולם מעלין עליו כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת בעולם מעלין עליו כאילו קיים עולם מלא, הרי כל באי עולם בצורת אדם הראשון הם נבראים ואין פני כל אחד מהן דומין לפני חבירו, לפיכך כל אחד ואחד יכול לומר בשבילי נברא העולם. הלכות סנהדרין פרק יב

אנו קובעים שהחל מרגע סיום המנדט, הלילה, אור ליום שבת ו' אייר תש"ח, 15 במאי 1948, ועד להקמת השלטונות הנבחרים והסדירים של המדינה בהתאם לחוקה שתקבע על-ידי האספה המכוננת הנבחרת לא יאוחר מ-1 באוקטובר 1948 - תפעל מועצת העם כמועצת מדינה זמנית, ומוסד הביצוע שלה, מנהלת-העם, יהווה את הממשלה הזמנית של המדינה היהודית, אשר תיקרא בשם ישראל. מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות;

תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתה על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקיים שויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, הינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות;

ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות. מדינת ישראל תהא מוכנה לשתף פעולה עם המוסדות והנציגים של האומות

ביום העצמאות למדינת ישראל, אנו מדליקים אור זה לכבוד שוויון זכויות לכל, לצדק חברתי, לכבוד האדם ולדמוקרטיה, כנאמר במגילת העצמאות: "מדינת ישראל תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות".

אמר רבי עקיבא:

ואהבת לרעך כמוך
זה כלל גדול בתורה.

תורת חיים

הרב דוד הרטמן

אני רוצה תורת חיים, אני רוצה לראות קיום התורה בכבישים.
שלא ינהגו כפראי אדם.
אני רוצה לראות את קדושת ישראל והייחוד של העם היהודי בטיפול באנשים בבתי חולים, ביחס לנצרך בלשכת הסעד, בכבוד של אדם לעובד שלו. ארץ ישראל היא בית, אבל מה חשוב בבית זה איך מתנהגים בו. משפחה לא בונה את זהותה לפי הפאר של הווילה, אלא על האהבה והכבוד של בניה.

ניצוץ האהבה

מילים: אהוד בנאי

כל אחד חי בעולם אחר
כל כך גדול השוני
את מה שאני מרגיש בפנים
איש לא מרגיש כמוני
את מה שאתה חושב עמוק
אני חושב שטוח
מה שאתה רואה סגור
אני רואה פתוח
את מה שאני רואה לבן
אתה רואה שחור
כשיוודת עלי החשיכה
עליך זורח אור

מתנה למדינה

מה שבשילך חלום
לי זו האימה
מה שבשבילי שלום
לך זו מלחמה
למקום אליו אני הולך
הן גם אתה תגיע
כל הדרכים הרי עולות
אל אותו הרקיע
אל המקום אליו אתה הולך
הן גם אני אגיע
אך בלי ניצוץ האהבה
שום דבר לא יתניע.

מקום לחשוב, לכתוב, לספר. על אחריות שאני לוקח על עצמי, נתנה לטובת המדינה, לטובת הזולת, לטובת מטפחת, לטובתי.

רקפות בין הסלעים

מילים ולחן: אריאל הורוביץ

בין הצפירות בכביש
לרחובות המלוכלכים
בין משפחות הפשע
לטלוויזיה השטחית
כמו רקפות בין הסלעים
הפנים היפים של הארץ מתחבאים (...)
וכשהיא לפתע צריכה
שמישהו ישכב בבוץ בתוך שוחה
לא תאמין איך הם מופיעים
כמו רקפות בין הסלעים
בין הדגלים הכתומים לחולצה הכחולה
בין שוק הפשפשים לקריית הממשלה
כמו רקפות בין הסלעים
הפנים היפים של הארץ מתחבאים
בין מגדלי הפאר למרכז הקליטה
בין פועלים זרים לשדות החיטה
כמו רקפות בין הסלעים
הפנים היפים של הארץ מתחבאים.

מגילת העצמאות

אור חמישי חינוך, תרבות ושפה עברית

אנו מאמינים שאם נכיר לילדינו את העבר תוך לקיחת אחריות על ההווה - נוכל להציע להם עתיד מבטיח.

שתי ה"אלפים" של "זית" - זהות יהודית תרבותית בעמק חפר. הוקם: תשס"ז

אין אנו בנים חורגים לתרבותנו העתיקה. בנים יורשים אנו לה! שלנו היא, ובעל הבית צריך שיתהלך בשדותיו כבתוך שלו. ח.נ. ביאליק (1873 - 1934)

אליעזר בן יהודה

מילים: ירון לונדון | לחן: מתי כספי

אם נמה העברית אלפיים, נו אז מה, הבה נעירנה ונמציא את היוזמה, את המגהץ, את הפצצה, את הריהוט בקצה נוצה נכתב רהוט. כתב כרובית, כתב גלידה, כתב את כל, את כל מילון בן יהודה. ועוד הוסיף מילים לברוא ונוצתו המהירה לא נחה והשפה גדלה ולא הכירה את מראה דמותה את מראה דמותה בבוא השחר. אליעזר בן יהודה...

כמו הנביאים הקנאים לשם הוא קינא לפועל ולתואר ולשם. ובחצות, העששית בחלוננו, היה רושם במילוננו תילי תילים מילים יפות, מילים עפות, מתגלגלות מן הלשון. אליעזר, מתי תשכב לישון הן קומתך כמעט אפיים שחה והעברית אשר חיכתה אלפיים היא תמתין לך עד בוא השחר. אליעזר בן יהודה, יהודי מבדח מילים מילים, מילים מילים הוא בדה ממוחו הקורח.

מתוך קשר היסטורי ומסורתי
זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחו במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגינים הפריחו נשמות, **החיו שפתם העברית**, בנו כפרים וערים, **והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו**, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקידמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית.

...

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתה על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; **תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות**; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות. מדינת ישראל תהא מוכנה לשתף פעולה עם המוסדות והנציגים של האומות המאוחדות

ביום העצמאות למדינת ישראל, אנו מדליקים אור זה לכבוד החינוך התרבות והשפה העברית, כנאמר במגילת העצמאות: "חלוצים, מעפילים ומגינים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית... והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו... ומביא ברכת הקידמה לכל תושבי הארץ..."

תיקון עולם

יאנוש קורצ'אק (1878 - 1942)

"לתקן את העולם, פרושו לתקן את החינוך."

מפי עוללים

מיריק שניר

"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז". הקשבה לעוללים ויונקים שהם דור המחר מייסדת עוז - בונה את היסודות החזקים של חברת עתיד יציבה, בעלת עוז רוח."

אנא אלי

מילים: פרנססקו אסיסי | לחן: שולי נתן

אנא אלי, אנא אלי עשה אותי כלי לשליחותיך

במקום שבו מקננת שנאה
תן לי לזרוע אהבה.

במקום שבו עלבון - סליחה
במקום שבו חושך - אור

במקום שבו עצב - שמחה
אדון העולם.

עשה שלא אתאווה כל כך
להיות מנוחם אלא מנחם

עשה שלא אתאווה כל כך
להיות מובן אלא מבין

עשה שלא אתאווה כל כך
להיות אהוב אלא אוהב

אלוהים תן לי את השלוה
להשלים עם שאיני יכול לשנות.

אנא תן לי את אומץ הלב
לשנות דברים שביכולתי.

ואנא תן לי את החוכמה
להבחין בין אלה לבין אלה.

סיפור בניקוד

דני סנדרסון

יום אחד אמא שורוק קמה וגילתה, שחולם חסר. היא קראה לאחיה צירה כדי לחפש את חולם, כי אבא שווא, נח. לבש צירה בגד כפת, ויצא לדרך. בדרך נתקל בשתי אותיות בומ"פ. התפתחה תיגרה, וצירה חטף פתח בראש. צירה, ששם דגש חזק על אומץ, זרק עליהם חיריק וברח. בדרך פגש קמץ קטן, שסיפר לו ששמע שחולם מסתתר בקובוץ שורוק. הלך צירה לקובוץ ואכן מצא את חולם מסתתר במזכירות החדשה של המשק. איזה בניין, התפעל. וכשהגיע הביתה אמא שורוק הורידה לו כזה מקף, שחולם נהיה סגול.

THE END

אצלנו בכפר טודרא

מילים: יהושע סובול | לחן: שלמה בר

אצלנו בכפר טודרא שבלב הרי האטלס
היו לוקחים את הילד שהגיע לגיל חמש
כתר פרחים עושים לו אצלנו בכפר טודרא
כתר בראש מלבישים לו שהגיע לגיל חמש
כל הילדים ברחוב חגיגה גדולה עורכים לו
שהגיע לגיל חמש אצלנו בכפר טודרא

ואז את חתן השמחה שהגיע לגיל חמש
אצלנו בכפר טודרא מכניסים לבית הכנסת
וכותבים על לוח של עץ בדבש מאי ועד ת'
את כל האותיות בדבש ואומרים לו: חביבי, לקק!
והיתה התורה שבפה מתוקה כמו טעם של דבש
אצלנו בכפר טודרא שבלב הרי האטלס.

בישיבת בני עקיבא כפר הרא"ה, ראשית שנות ה-40.

אור שוטי שלום וביטחון

סאלם

מילים ולחן: מוש בן ארי

עוד יבוא שלום עלינו
עוד יבוא שלום עלינו
עוד יבוא שלום עלינו ועל כולם.

סאלם, עלינו ועל כל העולם
סאלם, סאלם
סאלם, עלינו ועל כל העולם
סאלם, סאלם.

על הר הצופים 1967

יצחק רבין (1922 - 1995)

צבא זה מהעם בא ואל העם חוזר. גילויים אלה ראשיתם ברוח וסופם ברוח. התעלותם של לוחמינו לא בזכות הברזל באה אלא בזכות התודעה של שליחות עליונה, הכרה בצדקת ענייננו, של אהבה עמוקה למולדת ושל הכרת התפקיד הקשה שהוטל עליהם - להבטיח קיום האומה במולדתה. לקיים - ואפילו יהיה זה במחיר חייהם - את זכותו של עם ישראל לחיות את חייו במדינתו - חופשי, עצמאי, בשלום ובשלווה.
מתוך נאומו בתום מלחמת ששת הימים, 1967

וכתתו חרבותם לאתים

"וְשִׁפְטוּ בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים
וְכָתְתוּ חַרְבוֹתָם לְאֵתִים וְחַנְיֹתוֹתֵיהֶם
לְמִזְמוֹרוֹת לֹא-יִשָּׂא גוֹי אֶל-גּוֹי חָרֵב וְלֹא-
יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה:" ישעיהו ב'

שים שלום

"שים שלום טובה וברכה, חיים חן וחסד
ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך"
מתוך תפילת העמידה

עושה שלום

מילים מן התפילה
לחן: נורית הירש
עושה שלום במרומי
הוא יעשה שלום עלינו
ועל כל ישראל
ואמרו, אמרו אמן
יעשה שלום, יעשה שלום,
שלום עלינו ועל כל ישראל.
יעשה שלום, יעשה שלום,
שלום עלינו ועל כל ישראל.

אנו קוראים לאומות המאוחדות לתת יד לעם היהודי בבנין מדינתו ולקבל את מדינת ישראל לתוך משפחת העמים.

אנו קוראים - גם בתוך התקפת-הדמים הנערכת עלינו זה חדשים - לבני העם הערבי תושבי מדינת ישראל לשמור על שלום וליטול חלקם בבנין המדינה על יסוד אזרחות מלאה ושווה ועל יסוד נציגות מתאימה בכל מוסדותיה, הזמניים והקבועים.

אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשיתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרום חלקה במאמץ משותף לקידמת המזרח התיכון כולו.

אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב הישוב בעליה ובבנין ולעמוד לימינו במערכה הגדולה על הגשמת שאיפת הדורות לגאולת ישראל.

מתוך בטחון בצור ישראל הננו חותמים בחתימת ידינו לעדות על

ביום העצמאות למדינת ישראל, אנו מדליקים אור זה לכבוד הביטחון והשלום שכבר החל ועוד יגיע. כנאמר במגילת העצמאות: "אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשיתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו."

כל שושנה

זלדה (1914 - 1984)

כל שושנה היא אי של השלום המבטח, השלום הנצחי.

בכל שושנה מתגוררת צפור ספרית ששמה "וכתתי".

ונדמה

כה קרוב

אור השושנה,

כה קרוב

ניחוחה,

כה קרוב

שקט העלים,

כה קרוב

אותו אי -

קח סירה

והצצה את ים האש.

פנאי, שירים, הקיבוץ המאוחד, תשכ"ז - 1967

שלום

מיריק שניר

שאי חלומותיי,

יונת רחוקים,

במקורך הזית.

קחי מלחמותיי,

יקירי בחיקי

וירחק העיט.

"שלום עליכם

מלאכי השלום"

בכי ותברכי.

לחם ומלח

הגישי היום,

אוהלך פתחי.

והכל על מקומו

יבוא בשלום.

את שלום

וביתך שלום

וכל אשר לך שלום

לקראת חווה השלום

מנחם בגין (1913 - 1992)

...באתי מארץ ישראל, ארץ ציון וירושלים. והנני עומד לפניכם בענווה ובגאון. כבנו של העם היהודי, כאחד מבני דור ההשמדה והתקומה....

...השלום הוא יפי החיים, זריחת השמש, חיכו של ילד, אהבתה של אם, שמחתה של אב, אחדות המשפחה, קדמת האדם נצחוננו של עניין צודק, נצחונה של האמת.

מתוך נאומו בחתימת חווה השלום עם מצרים, תשל"ט 1979

צילומו של הצלם דוד רובינגר שהיה לסמל. הצנחנים בכותל, מלחמת ששת הימים

גלין מיוחד של 'ידיעות אחרונות' - ה' באייר תש"ה

אמירה אישית

גילי זיוון

מול חלון ביתי המשופץ בקיבוץ סעד נפרש נוף פסטורלי מלוא העין. שדה תבואה ירוק המצהיב לעת קיץ, שדרת ברושים זקופי קומה, גגות אדומים של שכונת ההרחבה בקיבוץ השכן, ומאחריהם מלבנים רחוקים של שדות: חומים וירוקים בשלל גוונים... ומאחורי כל הכפריות הזו – שורות, שורות של בתים לבנים בגדלים שונים, נמוכים וגבוהים בערבוביה עירונית טיפוסית. פה ושם מזדקק לו צריח מסגד או בית קומות. זוהי עזה. ואחריה הים. בניגוד לנוף ציורי זה, קבוץ סעד הפך לפני שנה לאתר בנייה מכווער. קוביות בטון הולכות ונבנות על מה שהיו פעם דשאים לתפארת, עצים נעקרים ממקומם ומדרכות נשברות מכובד הדחפורים שבשטח. מדינת ישראל ממגנת את ישובי עוטף עזה ואנחנו בתוכם. שני הנופים: זה המקומי הקרוב, וזה הנפרש נוכח האופק הם סיפור חיינו כאן. תקווה תכולה מרפרפת לה אי שם באופק מול בטון קשה המסתיר מאחוריו "צבע אדום", קסמים וירי מרגמות. מציאות רוויית שנאה ותסכול וכנגדה חלום בר מימוש (השאלה רק מתי) לדו-קיום משגשג. מי שמביט מבעד לחלון ביתי לא צריך להיות הוזה או הוזה כדי לראות שחלקת הארץ הזו נועדה לשיתופי פעולה חקלאיים ותעשייתיים, לביקורים הדדיים, לרחצה בחוף הים, לקניות בשווקים, לנופש ותרבות ו... שני הנופים – הם מראות חיי בשנים האחרונות. הם חלומותיי הורודים וסיוטי הנחלמים לסירוגין... הם המתח בין המצוי לראוי, בין 'הישנו' לזה שעוד יבוא!

אמירה אישית

אמירה אישית עכשווית על הבטחון בימינו.

גילי זיוון | קבוץ סעד | "מול הלון" | 2010

מי ידע שכך יהיה

מילים ולחן: עוזי חיטמן

(...)

מי ייתן וכך יהיה,	חוזרים אל הבית,	זה לא חלום,
שבכמה לילות ללא בית,	חוזרים אל החברים,	עוד יבוא היום,
נלך לימים אחרים ונראה,	פושטים מדי זית,	יום לו חיכינו אלפיים שנה
יונה עם עלה של זית.	והולכים לימים אחרים.	המלחמה האחרונה.

החרב והקן

אסתר ראב (1894 - 1981)

אָנוּ תִּימִים מוֹל חוּדְהָ שֶׁל מַחַט
עַל עֵבְרֵי פִי פְּחַת:
בְּגִבּוֹל הַתְּהוֹם -
אָנוּ שׁוֹתְלִים גְּנִים,
יֹלְדִים יְלָדִים,
קוֹטְפִים הַפְּרִי;
בִּידְנוּ חֶרֶב
וּבְלִיבְנוּ - עֵלָה זֵית,
וְהַדּוּקֵי שֵׁן
אָנוּ לֹחֲמִים,
כָּל הַשְּׂדוֹת מַחֲפִים,
כָּל הַקִּינִים מְלֵאִים
- אֶפְרוֹחִים -
וְחֶרֶב תְּלוּיָה מְעַל.

יובל דניאלי, קבוץ המעפיל | "שרדה בשחור" | 1990

אור שביעי הדורות הבאים והתקווה

שיר המעלות

”שיר המעלות
בשוב יהוה את שיבת ציון היינו כחלמים
אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה
אז יאמרו בגוים הגדיל יהוה לעשות עם אלה
הגדיל יהוה לעשות עמנו היינו שמחים.
שובה יהוה את שביתנו כאפיקים בנגב
הזרעים בדמעה ברנה יקצרו
הלחף ילף ובכה נשא משך הזרע
בא יבוא ברנה נשא אלמתיו”
תהלים קכו

גם בעיני יפלא

כה אמר יהוה צבאות עד ישובו
זקנים וזקנות ברחבות ירושלים
ואיש משענתו בידו מרב ימים:
ורחבות העיר ימלאו ילדים וילדות
משחקים ברחבתיה:
כה אמר יהוה צבאות כי יפלא
בעיני שארית העם הזה בימים
ההם גם-בעיני יפלא נאם יהוה
צבאות:
זכריה ח'

האיור מתוך הגדה של פסח, 1942, הצייר: ארווין זינגר, הוצ' שפירא ולנטיין, לונדון

אנו קוראים - גם בתוך התקפת-
הדמים הנערכת עלינו זה חדשים
- לבני העם הערבי תושבי מדינת
ישראל לשמור על שלום וליטול
חלקם בבנין המדינה על יסוד אזרחות
מלאה ושווה ועל יסוד נציגות
מתאימה בכל מוסדותיה, הזמניים
והקבועים.

אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה
לכל המדינות השכנות ועמיהן,
וקוראים להם לשיתוף פעולה ועזרה
הדדית עם העם העברי העצמאי
בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרום
חלקה במאמץ משותף לקידמת
המזרח התיכון כולו.

**אנו קוראים אל העם היהודי
בכל התפוצות להתלכד סביב
הישוב בעליה ובבנין ולעמוד
לימיננו במערכה הגדולה על
הגשמת שאיפת הדורות לגאולת
ישראל.**

מתוך בטחון בצור ישראל הננו
חותמים בחתימת ידינו לעדות על
הכרזה זו, במושב מועצת המדינה
הזמנית, על אדמת המולדת, בעיר
תל-אביב, היום הזה, ערב שבת, ה'
אייר תש"ח, 14 במאי 1948.

ביום העצמאות למדינת ישראל, אנו מדליקים אור זה לכבוד הדורות הבאים עתידה של מדינת ישראל; הנוער ותנועות הנוער, נושאי תקוותינו ותקוות הדורות. וכפי שנאמר בהמנון: "עוד לא אבדה תקוותנו, התקווה בת שנות אלפיים, להיות עם חופשי בארצנו, ארץ ציון וירושלים!"

אני מאמין | שחקי שחקי

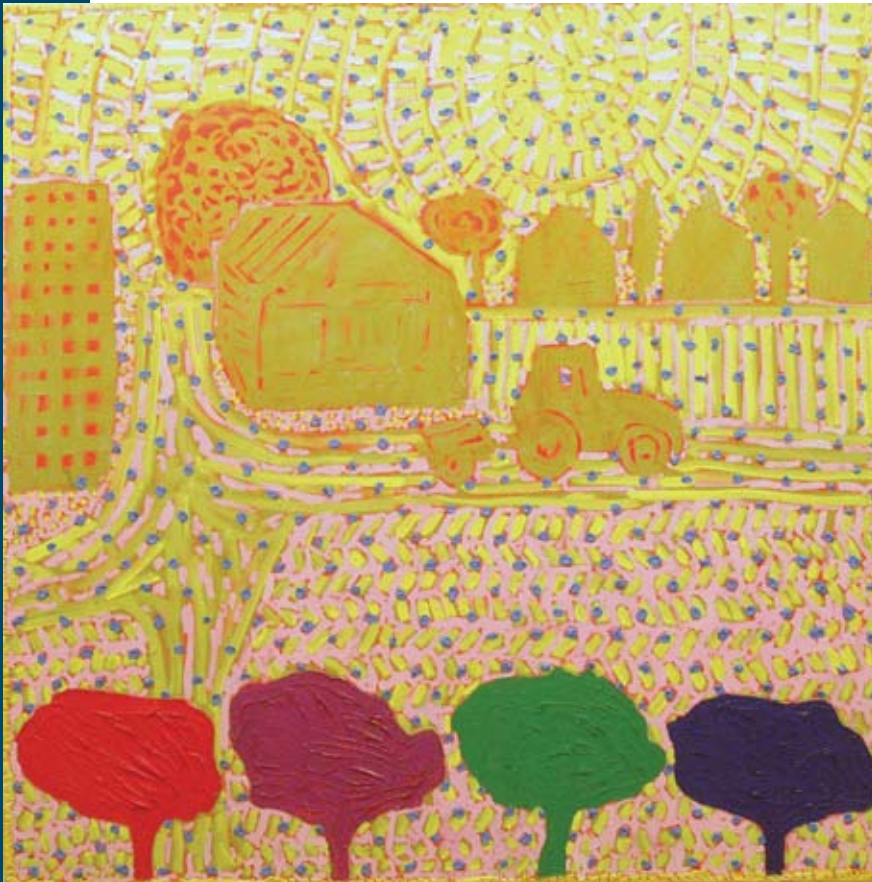
מילים: שאול טשרניחובסקי
לחן: טוביה שלונסקי

שחקי שחקי על החלומות,
זו אני החולם שח,
שחקי כי באדם אאמין,
כי עודני מאמין בך.

כי עוד נפשי דרור שואפת,
לא מכרתיה לעגל פז,
כי עוד אאמין גם באדם,
גם ברוחו רוח עז.

אאמינה גם בעתיד,
אף אם ירחק זה היום,
אך בוא יבוא ישאו שלום
אז וברכה לאום מלאום.

ישוב יפרח אז גם עמי,
ובארץ יקום דור,
ברזל כבליו יוסר מנו,
עין בעין יראה אור.

ידיד רובין, קבוץ גבעת חיים איחוד | ללא כותרת

הורה מחודשת

מילים: יעקב אורלנד
לחן: עממי חסידי

רד הלי'לה, רב שירנו
הבוקע לשמים,
שובי שובי הורתנו,
מחדשת שבעתים.

שובי שובי ונסב,
כי דרכנו אין לה סוף,
כי עוד נמשכת השרשרת,
כי לבנו לב אָחד
מעולם ועדי עד,
כי עוד נמשכת השרשרת.

ברכה למדינה

ליום הולדתה

המשתתפים מוזמנים לברך ולאחל.

שהשמש תעבור עלי

מילים: יורם טהרלב
 לחן: חנן יובל
 ישנם ימים ללא מרגוע,
 בם לא אמצא לי נחמה,
 ומוכרח אני לנגוע
 בעשבים, באדמה.
 לפסוע באותה הדרך,
 בתוך פריחת הכרכומים
 ולהיות כל כך אחר,
 ולפרוח ערב הגשמים.

רק תפילה אשא,
 הו אלי, אלי,
 שהשמש תעבור עלי
 ותראה לי שוב את משעולי.
 הו אלי, אלי

רק תפילה אשא,
 שהשמש תעבור עלי
 ותיקח אותי אל המסע.

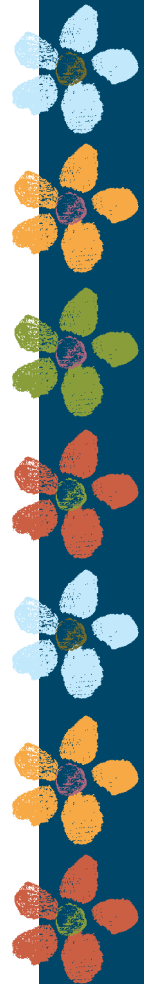
ואם אשוב אל זאת הארץ
 ואם אפסע שוב בדרכים,
 האם כקדם יכירוני
 האנשים והפרחים.
 רק תפילה אשא...
 האם אמצא את כל היופי,
 האהבה הנושנה,
 אשר היתה שם כשעזבתי,
 עת אהבתי פעם ראשונה.

הדור החדש - פיוט

רבי פריגיא זוארץ | לוב-ישראל, מאה 20

הדור החדש דור התחיה
 רב לנו תעות במאפליה
 צעירים נאמנים שמרו על דגל
 אל נא תחמיצו הקיץ לסבל
 זה כמה נודדים נעים הננו
 משרה לחצים למכים גונו
 הגשימו את תקנות שנות אלפים
 למורטים בל תתנו עוד לחיים
 ישרי גב זקופי קומה צעדו
 מלכים בשמעם שמעם רעדו
 חדשו תקופת הורות עברו
 גופות חסונים כאז תגברו
 זכרו נא את דברי מנהיג עמנו
 השיבו לתחיה שפת חזינו

על הפיוט: שיר לאומי זה, המושר במסורת יהודי לוב ביום העצמאות, חובר ע"י רבם של יהודי לוב. המחבר נפעם מהעולים השבים לארץ אבות ומחוק אותם במשימות השעה הקרבה לגאולה, פונה אל הצעירים שיממשו את תקוות דורות הגלות בהתייצבם בחוסן גופני להגנת העם ומסיים בציטוט דברי הרצל ובקריאה לשוב אל לשון האבות כלשון חיה. שיר זה לא נכתב לפי המליצה הפיוטית המרובה בדרך כלל בשיבוצי פסוקים. לשונו מודרנית ומרובדת פחות. עם זאת נשמרים בו המקצב וההרזיה המאפיינים את השירה. (מתוך אתר "פיוט", כל הזכויות שמורות)

מציון תצא האהבה

מילים ולחן: יונתן רזאל

כי מציון תצא האהבה יפה, זכורה, נעימה, כמו שחיכינו לה אלפיים שנה בארץ רחוקה.	כי מציון תצא האהבה, שלמה, זכורה, נעימה כמו ששמענו אותה בפעם הראשונה בארץ רחוקה.
כי מציון תצא האהבה, יפה, זכורה, נעימה, כמו שחיכינו לה אלפיים שנה בארץ רחוקה.	מספרת על השקט, על האדם, לוקחת אל המקומות הטובים שבעולם לוקחת אותי, אותך, ובכלל...
כי מציון תצא תורה, ודבר ה' מירושלים הללויה.	כי מאדם יוצא דבר אלוקים, מוכר, שלם, מבפנים, כמו ששמענו אותו בפעם הראשונה בארץ רחוקה.

דיד רובין, קבוץ גבעת חיים איחוד | ללא כותרת 4 | 2006

היברומאן

מילים: אהוד בנאי | לחן: אהוד בנאי וגיל סמטנה

ספיק אפ, דה לנגוויג' אוף דה היברומאן,
לאוד אנד קליד! דה לנגוויג' אוף דה היברומאן.
איט איז דה לנגוויג' אוף דה פרופטס, אוף דה סייין אפ און דה וול,
איט איז אולד, אנד סקרד, איט וויל אופן אפ יור סול.
ספיק אפ, דה לנגוויג' אוף דה היברומאן,
לאוד אנד קליד! דה לנגוויג' אוף דה היברומאן...
אנד וון דה לורד סיד: "לט דר בי לייט!"
איט וואז אין דה לנגוויג' אוף דה היברומאן
אנד וון מוזס סיד: "לט מי פיפל גוז!"
איט וואז אין דה לנגוויג' אוף דה היברומאן
ספיק דה לנגוויג' אוף דה היברומאן.

והיה ביום ההוא אור חדש גדול יאיר
לאט נפתח הסדק לאט נופל הקיר
וכשתגיע השעה יבוא אחד בשם אחד
יכירו וידעו כל העולם שפה אחת (ספיק..)

והיה ביום ההוא יבוא אחד בשם אחד
יכירו וידעו כל העולם שפה אחת
לאט נבנה הבית קו לקו ואות לאות
אל נא תאמר לי ביי ביי, אמור רק להתראות. (ספיק...)

אנד לַט אַס אול סיי: "הללויה!" לַט אַס אול סיי: "אימן!"
א די וויל קם, אנד אבריבדי וויל ספיק דה לנגוויג' אוף דה היברומאן!

סמל המדינה

מנורה וענפי זית

מילים: רפאל ספורטה
 לחן: עמנואל עמירן

מנורה וענפי זית,
 שמן טוב ואור יהל -
 אור בארץ, אור בבית
 ושלוש על ישראל.

סיום

לא בחיל ולא בכח

"וישב המלאך הדבר בי ויעירני כאיש אשר-יעוד
 משנתו: ויאמר אלי מה אתה ראה ואמר ראיתי
 והנה מנורת זהב כלה וגלה על-ראשה ושבעה
 נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר
 על-ראשה: ושנים זיתים עליה אחד מימין הגלה
 ואחד על-שמאלה: ואען ואמר אל-המלאך הדבר
 בי לאמר מה-אלה אדני: ויען המלאך הדבר בי
 ויאמר אלי הלוא ידעת מה-המה אלה ואמר לא
 אדני: ויען ויאמר אלי לאמר זה דבר-יהוה אל-
 זרבלל לאמר לא בחיל ולא בכח כי אם-ברוחי
 אמר יהוה צבאות:"

זכריה פרק ד' א' - ו

תפילה לשלום המדינה

הרב הרצוג (תרמ"ט 1888 - תשי"ט 1959)

אבינו שבשמים, צור ישראל וגואלו, ברח את-מדינת-ישראל, ראשית צמיחת גאלתנו.
 הגן עליה באברת חסדך ופרש עליה ספת שלומך ושלח אורך ואמתך לראשיה, שריה
 ויועציה, ותקנם בעצה טובה מלפניך. חזק את ידי מגני ארץ קדשנו, והנחילם אליהנו
 ישועה ועטרת נצחון תעטרם, ונתת שלום בארץ ושמחת עולם ליושביה. ואת אחינו
 כל בית ישראל, פקד-נא בכל ארצות פזוריהם, ותוליכם מהרה קוממיות לציון עירך
 ולירושלים משכן שמך, פכתוב בתורת משה עבדך: "אם יהיה נדחך בקצה השמים
 משם יקבצך יהוה אלהיך ומשם יקחך: והביאך יהוה אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך
 וירשתה והיטבך והרבה מאבתיך" (דברים ל, ד-ה). ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך,
 ולשמור את כל דברי תורתך, ושלח לנו מהרה בן-דוד משיח צדקך, לפדות מחפי קץ
 ישועתך. הופע בהדר גאון עזך על כל יושבי תבל ארצה, ויאמר כל אשר נשמה באפו:
 יהוה אלהי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה, אמן סלה. (נאמרת בשחרית לשבת)

מתוך בטחון בצור ישראל הננו
 חותמים בחתימת ידינו לעדות
 על הכרזה זו, במושב מועצת
 המדינה הזמנית, על אדמת
 המולדת, בעיר תל-אביב, היום
 הזה, ערב שבת, ה' אייר תש"ח,
 14 במאי 1948.

שירת התקוה - ההמנון

מילים: נפתלי הרץ אימבר

כל עוד בלבב פנימה נפש יהודי הומיה,
 ולפאתי מזרח, קדימה, עין לציון צופיה.
 עוד לא אבדה תקוותנו, התקוה בת שנות אלפים,
 להיות עם חפשי בארצנו, ארץ ציון וירושלים.

דגל מדינת ישראל

ההחלטה הסופית לגבי דגל המדינה התקבלה ב-28
 באוקטובר 1948. הממשלה הזמנית ומועצת המדינה
 הזמנית צריכות היו לבחור מבין שתי אפשרויות:
 דגל ההסתדרות הציונית שהורכב משני פסי תכלת
 וביניהם מגן דוד ושהיה מזוהה ברחבי העולם עם
 התנועה הציונית, ודגל שכלל שבעה כוכבים, אשר
 אין לו קשר עם המסורת היהודית. בתווך נדונה גם
 הצעת פשרה של דגל בעל שבעה מגני דוד זעירים.

עוד לא תמו כל פלאיך

מילים: יורם טהרלב
לחן: רמי קליינשטיין

ארצנו הקטנטונת ארצנו היפה
מולדת בלי כותונת מולדת יחפה.
קבליני אל שיריך כלה יפהפיה
פתחי לי שעריך אבוא במ אודה יה.
בצל עצי החורש הרחק מאור חמה
יחדיו נכה פה שורש אל לב האדמה.
אל מעיינות הזוהר אל בארות התום
מולדת ללא תואר וצועני יתום.

עוד לא תמו כל פלאיך
עוד הזמר לו שט
עוד ליבי מכה עם ליל
ולוחש לך בלאט:
את לי, את האחת
את לי את אם ובת
את לי את המעט
המעט שנותר.

נביאה בבגדינו את ריח הכפרים
בפעמון ליבנו יכו העדרים.
ישנה דממה רוגעת וקרן אור יפה
ולאור נפסעה ברגל יחפה.

עוד לא תמו כל פלאיך...

הליכה לקיסריה

מילים: חנה סנש
לחן: דוד זהבי

אלי, אלי,
שלא יגמר לעולם
החול והים
רשרוש של המים
ברק השמים
תפילת האדם.

האמונה

הראי"ה קוק
לעד חיה בלבבנו,
האמונה הנאמנה,
לשוב אל ארץ קודשנו,
עיר בה דוד חנה.
שמה נעמוד לגורלנו,
אב המון קנה,
שמה נחיה את חיינו,
חיי עדת מי מנה.
שמה נעבוד אלוקינו,
בחרוה בגילה וברנה,
שמה נעלה לרגלינו,
שלוש פעמים בשנה.

תורת חיים חמדתנו, מפי עליון ניתנה,
נצח היא נחלתנו, ממדבר מתנה.

עוד לא הגענו

עלי מוהר (1948 - 2006)

קוראים לך היפה והנשכחת, שרים לך לפעמים ועוד איך
יושב לי על חופך אל מול המים, רוצה לשמוח בך לא לאבדך.
עליך אני שר אם טוב או רע לי, ונחמה למצוא לך - מנסה,
ובך אני נשאר את יחידה לי, כי אין לי, אין אחרת במקומך.

לא, עוד לא הגענו, לפעמים קשה קצת להזיז,
לא, עוד לא הגענו, בואו ננסה, בואו נעזו.

ביום החדשות את נעלמת, קשה להכירך בין גל לגל.
פניך מתעוותים בטלוויזיה, ברדיו, ברחוב ובקהל.
בלהט וחמה את משתרכת, וריב עיקש נועץ בך להבו
ועם אשר התחיל ללכת עדיין לא יודע אם יבוא.

לא, עוד לא הגענו, לפעמים קשה קצת להזיז,
לא, עוד לא הגענו בואו ננסה, בואו נעזו.

בינתיים את בלי הרף מתרחבת וממשיכה לברוא ולהיברא
ולא אני דורך בך את הקשת, ולא אני אהיה לך למורה,
כי בך אני נוגע לא נוגע, לא עץ אני שותל בך, אלא שיר
במה עוזר לך שיר אני לא יודע, אבל השיר עוזר לי - להמשיך.

שירו שיר

מודה אני

מילים ולחן: מאיר אריאל

מודה אני,
לפניך ולך,
על כל החסד והאמת.
והטובה והרעה והטובה,
שעשית עמדי ועם ביתי.
ועם קרובי וידידי,
ועם בני עמי ועם ארצי-
ועם כל העולם והאדם,
אשר בראת.
בלאט חרש חרש,
אט אט טופפות,
עתידות עתידות לקראתנו.
ואת מחייכת, אלי מתוך השינה.
יהיה לנו טוב, טוב מטוב, טוב מאוד,
זה מתחיל כבר בבוקר בבוקר.
את צוחקת, אלי,
מתוך, מתוך השינה.

היום היום

מילים: דודו ברק
לחן: מוני אמריליו

היום היום הזה ממש
אני אומר תפילת תודה
אמרי שאין זו אגדה
אמרי בשקט היום
היום אני אולי נרגש
אני אוהב פתאום לחיות
אני אוהב פתאום לחיות
אתה שומע היום.
תן לנו לחיות היום מהתחלה
תן לנו מהתחלה ועד הסוף
ואז תראה איך שאני הולך
יפה בתלם והולך...
והולך והולך והולך...
היום היום הזה ממש
אני כבר לא עצוב כל כך
אני כבר לא עצוב כל כך
אני יודע היום
היום אני אולי נרגש
אני אוהב פתאום לחיות
היום אני נרגש
אתה שומע היום.
תן לנו לחיות היום מהתחלה
תן לנו מהתחלה ועד הסוף
ואז תראה איך שאני הולך
יפה בתלם והולך
והולך והולך והולך.

ציירה: תמר, תשס"ז

שירו שיר

בשנה הבאה

מילים: אהוד מנור
לחן: נורית הירש

בשנה הבאה נשב על המרפסת
ונספור ציפורים נודדות.
ילדים בחופשה ישחקו תופסת
בין הבית לבין השדות.
עוד תראה, עוד תראה,
כמה טוב יהיה בשנה, בשנה הבאה.
ענבים אדומים יבשילו עד הערב
ויוגשו צוננים לשולחן.
ורוחות רדומים ישאו אל אם הדרך
עיתונים ישנים וענן.
בשנה הבאה נפרוש כפות ידיים
מול האור הניגר הלבן
אנפה לבנה תפרוש באור כנפיים
והשמש תזרח בתוכן.

ה"שמש" לילד ציון בת 5: ה"אנפה"

כתונת פסים

מילים: מאיר אריאל | לחן: ארקדי דוכין

לפני כמה וכמה שנות אלף
נפרדנו אני ואחי
הוא לכיוון של הקרירים האלה
אני לדרום מזרחי
יובלות על יובלות לא התראנו
ופתאום נפגשנו כאן
לא הכרנו כל כך השתננו
טוב שהשארנו סימן
מה הם עשו לך אתה בכלל לא דומה לי
בבכי צחקתי אחי
אתה לא נראה כל כך ישראלי
בטח שלא תנכי
כן כל הצבעים עוד יזהירו
לכל הצדדים בעולם
לראות כולם את כולם
וכל הצדדים עוד יכירו
בגוונים השונים את עצמם
ויותר הצבעים לא יסתירו
אדם מאדם דם מדם
כן כל הצבעים עוד יזהירו...
פולנים התנפלו על מרוקן
רוסים נכנסו בתימן
מצרים חטפה מטורקיה
שבדרך תקעה את יוון
איך שביניהם הסתננו
כבר סופר אף כי לא יאומן
אבל למה את המלחמות הזרות שלהם משכנו
אחרי שהם שכחו אותנו מזמן מזמן
הו כתונת פסים שלי כל פס בי נוגע...
כן כל הצבעים עוד יזהירו
לכל הצדדים בעולם
לראות כולם את כולם
וכל הצדדים עוד יכירו
בגוונים השונים את עצמם
ויותר הצבעים לא יסתירו
אדם מאדם דם מדם

מי שמדבר צחקתי בכיתי למראה החיזור של אחי
למבטא המוזר שלו "ביטה ביטה" זה יותר תנכי?

הו כתונת פסים שלי כל פס בי נוגע
כל פס רוצה לקלף לי את העור
הו פסים פסים פסים שלי אני לא אשתגע
רק אתן לגוונים מעט אור

אור וירושלים 🎵

מילים ולחן: יוסף שריג

השקט שוב צונח כאן משמי הערב
כדאית דיה מעל התהומות
וקרן אדמה נושקת להט חרב
את הפסגות, המגדלים והחומות.

ראיתי עיר עוטפת אור
והיא עולה בשלל צבעי הקשת
והיא נוגנת בי כנבל העשור
ראיתי עיר עוטפת אור.

הנה זוחל הצל מבין גבעות הארץ
קרוב בסתר כאוהב אל השכונות.
ומול פניו קריצות, רבוא עיני האור הן,
לפתע נפקחו אליו כנפצמות.

ראיתי עיר עוטפת אור
והיא עולה בשלל צבעי הקשת
והיא נוגנת בי כנבל העשור
ראיתי עיר עוטפת אור.

בדומית אשמרת אחרונה נושמת,
ובקטיפת שחקים רסיס אחרון מחויר,
אך שחר כבר כפת זרב של אודמת
למגעו החם, הרך של אור צעיר.

ראיתי עיר עוטפת אור
והיא עולה בשלל צבעי הקשת
והיא נוגנת בי כנבל העשור
ראיתי עיר עוטפת אור.

ירושלים של זהב 🎵

מילים ולחן: נעמי שמר

אור הרים צלול כיין
וריה אורנים
נישא ברוח הערביים
עם קול פעמונים.

ובתרדמת אילן ואבן
שבויה בחלומה
העיר אשר בדרד יושבת
ובליבה חומה

ירושלים של זהב
ושל נחושת ושל אור
הלא לכל שיריידך
אני כינור...

איכה יבשו בורות המים
כיכר השוק ריקה
ואין פוקד את הר הבית
בעיר העתיקה.

ובמערות אשר בסלע
מייללות רוחות
ואין יורד אל ים המלח
בדרך יריחו.

ירושלים של זהב...

אך בבואי היום לשיר לך
ולך לקשור כתרים
קטונתי מצעיר בניידך
ומאחרון המשוררים.

כי שמך צורב את השפתיים
כנשיקת שרף
אם אשכחך ירושלים
אשר כולה זהב
ירושלים של זהב...

חזרנו אל בורות המים
לשוק ולכיכר
שופר קורא בהר הבית
בעיר העתיקה.

ובמערות אשר בסלע
אלפי שמשות זורחות
נשוב נרד אל ים המלח
בדרך יריחו.

ירושלים של זהב...

שירו שיר

יורש | מתוך "וריאציות
על דגל ישראל" | תערוכה
במוזיאון ישראל 1988

בגלל הרוח

מילים: מיכה שטרית
לחן: לאה שבת
יהיה מה שיהיה
אני עוד אשנה
אני אגשים את הלומי
נושאי בשורה רעה
מכות או עוד גזירה
לא ישנו את מהותי.
אני את והאל שלצידי
עוד ננצח
לא בגלל הכח
רק בגלל הרוח
הנושבת בגבי.
רק בגלל הרוח
בתוכי, במוחי, בנשמת
רק בגלל הרוח
בתוכי, בדמי, בנשמת.
את שיש לי להגיד,
אני עוד אצרח
אפילו בירח ישמעו
מי שיגיד: "לא כך"
אותו לא אשכח
יבוא היום אוכיח צדקתי.

אומרים ישנה ארץ

מילים: שאול טשרניחובסקי
לחן: נעמי שמר | שלמה ארצי

אומרים ישנה ארץ -
ארץ שכורת שמש,
איה אותה ארץ?
איפה אותה שמש?
אומרים ישנה ארץ -
עמודיה שבעה,
שבעה כוכבי לכת,
צצים על כל גבעה.

יגיד לי הנתיבה?
אולי כבר איננה,
ודאי ניטל זיוה,
דבר בשבילנו,
אדוני לא ציווה.
נכנס כל הנכנס,
פגע באח כהיגמלו
פורש אליו שלום,
ואור לאיש וחם לו.
איה אותה ארץ?
כוכבי אותה גבעה?
מי ינחנו דרך?
אולי כבר איננה,
ודאי ניטל זיוה,
דבר בשבילנו,
אדוני לא ציווה.
כבר עברנו כמה
מדברות וימים
כבר הלכנו כמה
כוחותינו תמים.
כיצד זה טעינו?
טרם הונח לנו,
אותה ארץ שמש -
אותה לא מצאנו.

נבנה ארצנו | תנועות הנוער

מילים: אברהם לוינסון | לחן: משה ביק

נבנה ארצנו, ארץ מולדת,
כי לנו, לנו ארץ זאת.
נבנה ארצנו, ארץ מולדת,
זה צו דמנו, זה צו הדורות.
נבנה ארצנו על אף כל מחריבינו
נבנה ארצנו בכח רצוננו.
קץ עבדות ממארת,
אש חרות בוערת,
הוד תקווה מזהרת
בנו יסעירו הדם,
צמאי חרות, קוממיות,
נצעד בעוז לקראת שחרור העם.

נקום, נלכה יחד קדימה,
נוסיפה כח, עוז נגביר.
נקום, נלכה יחד קדימה,
תקות עם נצח דרכנו תאיר.
כולנו אנו, דגלי מחנה פוסע,
כולנו אנו, צלילי שיר דרור בוקע,
צליל מלב פצוע,
גיל בלתי ידוע,
שביל עוד לא קבוע
בנו יסעירו הדם.
ובצעד און ובטחון
נצעד בעוז לקראת שחרור העם!

תודה

מילים: עוזי חיטמן
לחן: עממי יווני

תודה על כל מה שבראת
תודה על מה שלי נתת
על אור עיניים
חבר או שניים
על מה שיש לי בעולם
על שיר קולח
ולב סולח

שבזכותם אני קיים

תודה על כל מה שבראת
תודה על מה שלי נתת
על צחוק של ילד
ושמי התכלת
על אדמה ובית חם
פינה לשבת
אישה אוהבת
שבזכותם אני קיים

תודה על כל מה שבראת
תודה על מה שלי נתת
על יום של אושר
תמימות ויושר
על יום עצוב שנעלם
תשואות אלפיים
וכפיים
שבזכותם אני קיים.

יעקב גוטרמן, קבוץ העוגן | בפרדס | איור לספר ילדים

עם אחד עתיק, שני שרים בלי תיק,
הראשון עצוב, השני מצחיק,
ילדות אחת קשה, שנים של התשה
ומי שרוצה עצמאות - בבקשה.
מלחמות חמש, חטיבת חרמ"ש
וחייל אחד משחק שש בש.
אחד אלוהינו, אלוהינו, אלוהינו
שבשמיים ובארץ.

חיילים שלושה עיפים במשלט,
ושבעים ילדים צוחקים במקלט.
שלושה אסירי ציון יצאו לחופשי,
אסיר עולם אחד בחודש השישי.
יום הילד, יום הפרח ויום השנה.
וגבעה עשרים וארבע עדין לא עונה.
אחד אלוהינו, אלוהינו, אלוהינו
שבשמיים ובארץ.

שירו שיר

ספירת מלאי

מילים: יוסי בנאי
לחן: נעמי שמר

מדינה אחת, פעמיים ים
ואגם אחד וקדחת גם,
שמש אחת עגולה,
עם אחד חכם מלא סגולה,
כאב ראש אחד ושלוש גולות
ושישה ימים ושבעה לילות.
אחד אלוהינו, אלוהינו, אלוהינו
שבשמיים ובארץ.

עלייה גדולה מאלפיים שנות גולה,
שתי חופשות שנתיות ואחת רגילה.
יום של ניצחון, יום של מפלה,
רגע ביטחון, שלושים ימי מחלה.
טרומפלדור בגליל וקונצ'רטו לחליל
וחצי תריסר אלופים במיל'.
אחד אלוהינו, אלוהינו, אלוהינו
שבשמיים ובארץ.

שירו שיר

לו יהי

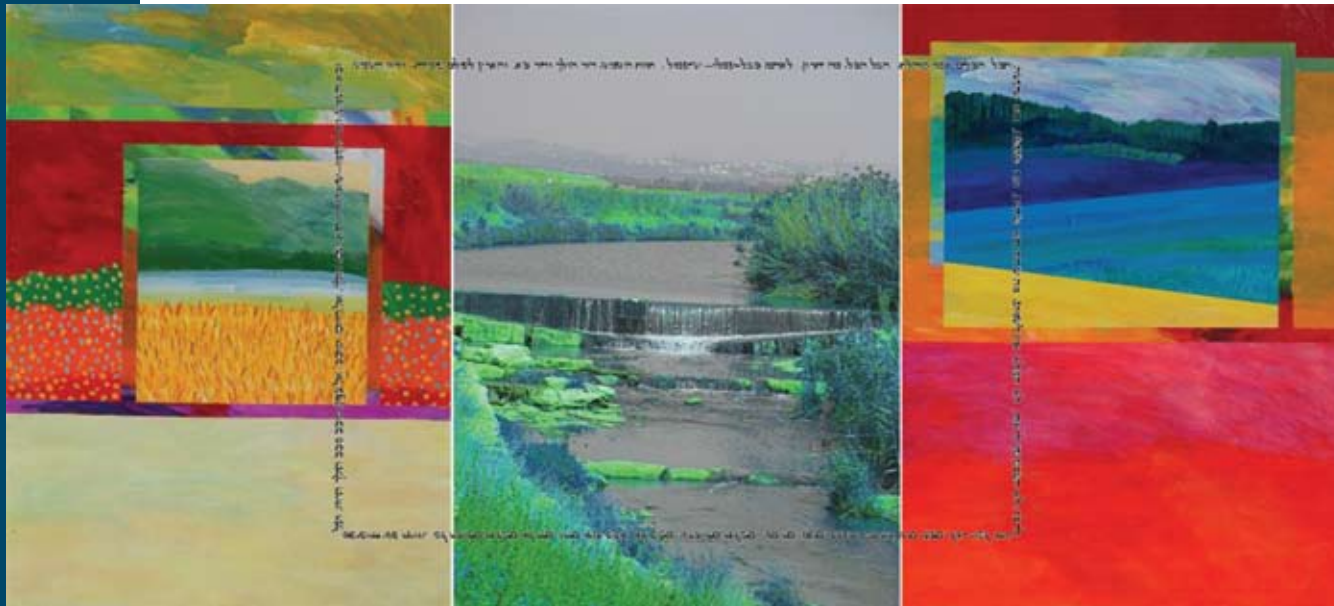
מילים ולחן: נעמי שמר

עוד יש מפרש לבן באופק
מול ענן שחור כבד
כל שנבקש לו יהי.
ואם בחלונות הערב
אור נרות החג רועד
כל שנבקש לו יהי.
לו יהי, לו יהי
אנא - לו יהי
כל שנבקש לו יהי.

בתוך שכונה קטנה מוצלת
בית קט עם גג אדום
כל שנבקש לו יהי.
זה סוף הקיץ סוף הדרך
תן להם לשוב הלום
כל שנבקש לו יהי.
לו יהי, לו יהי
אנא - לו יהי
כל שנבקש לו יהי.

ואם פתאום יזרח מאופל
על ראשנו אור כוכב
כל שנבקש לו יהי.
אז תן שלוה ותן גם כוח
לכל אלה שנאהב
כל שנבקש לו יהי.
לו יהי, לו יהי
אנא - לו יהי
כל שנבקש לו יהי.

אם המבשר עומד בדלת
תן מילה טובה בפיו
כל שנבקש לו יהי
אם נפשך למות שואלת
מפריחה ומאסיף
כל שנבקש לו יהי
לו יהי, לו יהי...
מה קול ענות אני שומע
קול שופר וקול תופים
כל שנבקש לו יהי
לו תישמע בתוך כל אלה
גם תפילה אחת מפי
כל שנבקש לו יהי
לו יהי לו יהי.....

הצעות לשימוש בהגדה לחג העצמאות

אנו מצרפים מספר המלצות שיסייעו לכם לתכנן אירוע מוצלח ומרגש כראוי לחג העצמאות:

1. כדאי למנות "עורך/ת" שיכינו, יתמצאו בחומר וינווטו את האירוע בהתאם לסבלנות המשתתפים, גילם וכו'... על העורכים לעבור על הטקסט לפני החג ולהחליט במה להשתמש ועל מה לדלג. האפשרויות רבות והכוונה היא להשתמש בחלק מההיצע וכן לגוון, להוסיף ולשנות (כדאי "לחלק תפקידים" מראש, ולהכין מספר משתתפים מראש לתפקידים).
2. **מוסיקה:** נגן וכלי נגינה שילוו את השרים - יוסיפו מאד. ישנם שירים שקשה יותר לשיר או כדאי יותר לשמוע את ביצוע המקור - כאלה ניתן להכין מראש ולהשמיע לחוגגים.
3. רצוי להכניס **גוון אישי/משפחתי/מקומי** ע"י סיפורים, שירים, תמונות וזיכרונות של בני המשפחה, החברים או הקהילה החוגגת (ברוח זו נבנתה ההגדה שלנו בעמק חפר - השתדלנו לכלול בה יצירות אמנים, צילומים וסיפורים מקומיים).
4. **הצעות הגשה:** כדי להשלים את החוויה ולרתק אליה ילדים ומבוגרים כאחד, אנו מציעים לערוך את השולחן באופן אסתטי, לדוגמא: בצבעי כחול-לבן, ולהדרו בענפי זית, הרציות (או פרחי עונה אחרים).
אנחנו מציעים לשלב בטקס מאכלים היכולים לסמל ולאפיין את המדינה, כמו חלב ודבש ("ארץ זבת חלב ודבש"), חלה, זיתים, פרי הדר, פיתה וחומוס, פירות העונה המאפיינים את האביב ותחילת הקיץ בישראל (כגון שסק, אבטיח, תות שדה ועוד) וכל מאכל הנהוג במסורת המשפחה, הקהילה או החוגגים. עיתוי האכילה פתוח, כמובן, לבחירתכם.
5. **"המנורה":** במהלך האירוע אנו מציעים להדליק שבעה נרות כשבעת קני המנורה שבסמל המדינה. אפשר להניח אותם על "מגש כסף" כאקט סמלי.
6. **תוספות:** כדאי להאיר גם נושאים המייחדים את השנה הנוכחית, ציון "עגול" לארועים שונים, אישיים, משפחתיים, קהילתיים ולאומיים.

את ההגדה מלווים סימנים אלה לכל אורכה. שימו לב אליהם, הם יעזרו לכם להתמצא, לתכנן ולהעריך וגם יציעו מקומות בהם תוכלו לשתף, להרחיב ולהוסיף.

מקרא:

שירים מוזרים ומנוגנים

הצעות להפעלה

הדלקת נר-אור

בהובלת העורך

כל שאר הקטעים הם קטעי הקראה

הגדה זו הינה מהדורה שלישית והיא משתבחת משנה לשנה, גם הודות לניסיון ולעצות שלכם. נשמח לשמוע מכם חוויות, מחשבות ורעיונות ולשבצם במהדורות הבאות וכן להיות לכם לעזר ברעיונות ובשאלות העולות במהלך ההכנות.

את החוברת המודפסת ילווה גם אתר האינטרנט של 'זית' בו תוכלו למצוא הצעות למשחקים, להפעלות, מדרשים אישיים ואליו גם נשמח לצרף המלצות, הצעות, חוויות ומחשבות מתוך הניסיון וההתנסות האישית שלכם.

אתר האינטרנט של זית, בתוך אתר המועצה האזורית עמק חפר:
www.hefer.org.il

**חג עצמאות שמח, מרומם ומלא תוכן!
מאנשי זית**

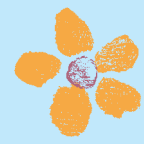
אזמ גרילבו
א/מ תר
אזין צו
היק א/מ
אזין צו

מועצה אזורית עמק חפר - מרכז קהילתי אזורי
זית - מרכז לזהות יהודית תרבותית בעמק חפר.
משרד ראשי ליד מדרשת רופין, מיקוד: 40250, טל': 09-8981628
רינה ברקאי: rinazayit@gmail.com טל': 052-3344720
עדי נחשון: adizayit@gmail.com טל': 054-9290060

זית פועל בתמיכת קרן אבי חי מן היסוד, פדרציית ניו יורק, המועצה
האזורית עמק חפר, המרכז הקהילתי האזורי, המועצה הדתית והודות
לחברים, מתנדבים, שותפים לרעיון.

אתר האינטרנט של זית, בתוך אתר המועצה האזורית עמק חפר:
www.hefer.org.il

עיצוב ועריכה גרפית: לאה מרמורשטיין-ירחי © אמנות גרפית
הפקה: פולק שרותי הפקה בע"מ

אנא שמרו על קדושת החוברת - החוברת טעונה גניזה